

Gemeente Naarden Programmabegroting 2015-2018

Alternatief scenario GroenLinks:

Naarden schoon, sociaal en groen door de poort naar Gooise Meren

28 oktober 2014 - versie 1.0

Voor meer informatie:

Dries Bartelink (fractievoorzitter GroenLinks Naarden)

06 3482 7374

dries.bartelink@raadnaarden.nl

<https://naarden-bussum.groenlinks.nl>

0 Samenvatting

Het college van B&W in Naarden van VVD, D66 en CDA neemt zijn verantwoordelijkheid om te komen tot een (bijna) sluitende begroting. Dat is goed: Naarden moet *schoon de poort door* naar de nieuwe gemeente Gooise Meren.

De keuzes die het College maakt zijn niet de keuzes van GroenLinks. Om aan de inwoners van Naarden te laten zien dat het ook anders kan, presenteert de fractie van GroenLinks hierbij een alternatief scenario om te komen tot een sluitende begroting.

Welke plannen van het College draait GroenLinks geheel terug?

- bezuinigingen op zwemmen: *GroenLinks houdt het zwembad in De Lunet open;*
- bezuinigingen op bibliotheekwerk: *GroenLinks houdt de Naardense dependance van de bibliotheek open;*
- het plan om een G4-antenne op de Grote Kerk te plaatsen: *GroenLinks komt niet aan de Grote Kerk;*
- geen uitstel van groot onderhoud aan wegen: *GroenLinks blijft kerntaken gewoon uitvoeren;*
- geen uitstel van alle nieuwe investeringen met 1 jaar: *GroenLinks kijkt wel naar de toekomst;*

Waar haalt GroenLinks het geld vandaan?

- invoering van betaald parkeren op Nieuw Molen en A. Dortsmanplein voor bezoekers van evenementen (N.B. het gaat dus niet om vergunningshoudersparkeren in de Vesting);
- besparing op de kosten van grondstoffen en -afvalbeheer door meer hergebruik van afval;
- terugdraaien van de verhoging van de formatie voor wethouders;
- meer kostendekkend maken van bouw- en sloopvergunningen.

Kloppen de aannames en berekeningen?

Dit alternatieve scenario is tot stand gekomen door kritisch door te vragen op de programmabegroting van het College (GroenLinks heeft de afgelopen weken meer dan 150 vragen gesteld), kennis van ontwikkelingen in andere gemeenten en een uitstekende dossierkennis (bijvoorbeeld over meevallers en ontwikkelingen bij afvalstoffenverwerking). Verder zijn alle plannen in dit alternatieve scenario voorzien van een inhoudelijke en financiële onderbouwing. Tenslotte is het gehele scenario op (financieel-technische) juistheid gecontroleerd door het ambtelijk apparaat van de gemeente.

Kortom: *GroenLinks weet waar ze het over heeft!*

Welke nieuwe plannen presenteert GroenLinks?

- verschuiving van woonlasten waardoor 84% van de huishoudens in Naarden (alle huurders en alle eigenaren met een WOZ-waarde onder de € 600.000) profiteert van een structurele verlaging van de woonlasten ten opzichte van de plannen van het College;
- verruiming van het kwijtscheldingsbeleid voor minima;
- budgetten voor initiatieven van bewoners in buurten;
- extra investeringen in preventie in het sociaal domein;
- extra geld voor het oplossen van fietsknelpunten;

- tijdelijke subsidie voor energiebesparende maatregelen aan woningen;
- inrichting van 30 km zone in Oranje Nassapark Noord (Alexanderlaan, Thierensweg, Koningin Wilhelminalaan) conform de voorkeursvariant van het buurtplatform

en als *klap op de vuurpijl*

- een vuurwerkshow in Naarden op 31 december 2015 om de vuurwerkoverlast voor mens en dier te verminderen en knallend schoon door de poort naar Gooise Meren te gaan.

1 Inleiding

Op 22 september 2014 publiceerde het College van B&W van Naarden de Programma-begroting 2015-2018. Bij de begroting zat een notitie waarin het College vijf verschillende scenario's presenteerde voor het realiseren van een sluitende begroting. Op 9 oktober 2014 volgde een update van de programmabegroting in vorm van de zogenaamde 'novelle'. Hierin is actuele informatie (bijvoorbeeld over de bijdragen vanuit het Rijk) verwerkt in combinatie met het voorkeursscenario van het College.

Het College (VVD, D66, CDA) wil zijn verantwoordelijkheid nemen om de laatste begroting van Naarden als zelfstandige gemeente sluitend te krijgen. Dat valt te prijzen. Het is onze eer te na om 'met lijken in de kast' de fusie in te gaan.

Dat lukt dit College ten dele. Met noodgrepen zoals een verhoging van de precariobelasting met 25% en het opschuiven van al het groot onderhoud met een jaar wordt de begroting 2015 formeel en materieel¹ sluitend gemaakt. Verder sluit de meerjarige begroting materieel niet ondanks het feit dat het College forse maatregelen voorstelt die raken aan essentiële publieke voorzieningen. Denk daarbij aan

- een bezuiniging van structureel € 100.000 op de zwemmogelijkheden (een bedrag dat overeenkomt met de opbrengst bij sluiting van zwembad De Lunet)
- een bezuiniging van structureel € 50.000 op bibliotheekwerk (een bedrag dat overeenkomt met sluiting van de Naardense dependance van de bibliotheek)
- het opschuiven groot onderhoud aan wegen en
- uitstel van alle investeringen met 1 jaar.

Het College investeert niet in nieuw beleid. Wel is bij de begin van deze collegeperiode de wethoudersformatie verhoogd met 14% (van 2,1 fte naar 2,4 fte) wat jaarlijks leidt tot structureel € 25.000 hogere lasten. Dit komt overeen met de helft van de gehele bezuiniging op het bibliotheekwerk ...

Dit College van VVD, D66 en CDA neemt zijn verantwoordelijkheid en maakt keuzes. Dat is goed. Het zijn echter niet de keuzes van GroenLinks. Om aan Naarders te laten zien dat het ook anders kan, presenteert de fractie van GroenLinks hierbij een alternatief scenario om te komen tot een sluitende begroting: *Scenario 6: Naarden schoon, sociaal en groen door de poort.*

¹ De begroting moet niet alleen formeel boekhoudkundig, maar ook materieel in evenwicht zijn. Dit houdt in dat de structurele lasten en de daar tegenoverstaande structurele baten ten minste met elkaar in evenwicht zijn.

2 Hoe staat Naarden ervoor?

2.1 Structureel begrotingstekort

Naarden kent geen momenteel geen sluitende exploitatie. In onderstaande tabel staat het geraamde begrotingstekort voor de periode 2015 tot en met 2018².

Omschrijving	2015	2016	2017	2018
Lasten	€ 34.113.844	€ 34.186.528	€ 34.184.235	€ 34.304.690
Baten	€ 32.351.489	€ 32.777.703	€ 32.756.801	€ 32.737.416
saldo voor mutaties reserves	-€ 1.762.355	-€ 1.408.825	-€ 1.427.434	-€ 1.567.274
toevoeging reserve	€ 75.000	€ 50.000	€ 25.000	€ 0
onttrekking reserve	€ 1.242.994	€ 619.690	€ 344.382	€ 278.303
saldo na mutaties reserves	-€ 594.361	-€ 839.135	-€ 1.108.052	-€ 1.288.971

Tabel 1 Geraamde tekorten

De cijfers per 1 juli 2014 duiden dus op een structureel tekort op de begroting van € 594.361 in 2015 lopend tot € 1.288.971 in 2018.

Het perspectief voor de fusiegemeente op basis van een 'optelsom' (consolidatie) van de meerjarige begrotingen van de drie fusiegemeenten is nog somberder (zie tabel 2). Het structurele tekort op de begroting zou op kunnen lopen tot ruim € 5 mln.

Tussenstand (bedragen * 1.000)	2016	2017	2018	2019
Nog te realiseren bezuinigingen door fusiegemeenten	-€ 1.100	-€ 1.700	-€ 2.400	-€ 2.400
Afname Gemeentefonds door fusie	-€ 500	-€ 500	-€ 500	-€ 500
Gevolgen aanpassing belastingtarieven	-€ 2.800	-€ 2.800	-€ 2.800	-€ 2.800
Totaal	-€ 4.400	-€ 5.000	-€ 5.700	-€ 5.700

Tabel 2 Bezuinigingsopgave van Naarden, Muiden en Bussum samen (schatting)

Op deze samenvatting valt nog heel veel aan te merken (bijvoorbeeld de aanname dat het OZB-tarief op het huidige niveau van Bussum gesteld zou moeten worden), maar dat doet niets af aan de *conclusie dat er de komende jaren ook in fusieverband fors bezuinigd moet worden*.

2.2 Algemene reserve

De totale algemene reserve van Naarden bedraagt momenteel circa € 12 mln (zie tabel 3). Dit komt neer op circa 34% van de totale uitgaven. Op vragen van GroenLinksfractie heeft het College aangegeven dat de reserve een minimale omvang van € 8 à 9 mln zou moeten hebben (circa 25% van de totale uitgaven). Dit biedt weliswaar ruimte voor enige incidentele

² Cijfers per 1 juli vóór verwerking van novelle.

uitgaven, maar hier dient gezien de schuldpositie³ van Naarden prudent te worden omgegaan.

Opbouw algemene reserves	2014	2015
1. Algemene reserve	€ 8.389.385	€ 8.389.385
2. Weerstandscapaciteit	€ 3.274.958	€ 3.274.958
3. Dekkingsreserve	€ 450.281	€ 0
Totaal	€ 12.114.624	€ 11.664.343

Tabel 3 Opbouw algemene reserves Naarden

Tegelijkertijd is het beeld voor de nieuwe fusiegemeente somberder (zie tabel 4). De algemene reserve loopt terug naar een niveau van circa € 20 mln in 2018 op een totale lastensom van circa € 117 mln. Dat is 16,9%, fors minder dan de 34% die Naarden nu heeft.

Opbouw algemene reserves (bedragen * 1.000)	2015	2016	2017	2018
Naarden	€ 12.115	€ 11.644	€ 11.644	€ 11.644
Muiden	-€ 200	-€ 470	-€ 563	-€ 589
Bussum	€ 9.537	€ 9.257	€ 8.977	€ 8.697
totaal	€ 21.452	€ 20.431	€ 20.058	€ 19.752

Tabel 4 Opbouw algemene reserves Naarden, Muiden en Bussum

2.3 Conclusies

Het begrotingstekort is het grootste probleem van Naarden. Hier dient een oplossing voor te komen in de vorm van een meerjarig materieel sluitende begroting waarmee we 'schoon door de poort' de fusie ingaan.

De algemene reserve van Naarden is voldoende op niveau. Voor de fusiegemeente is het perspectief minder gunstig omdat Muiden en Bussum een negatieve of relatief bescheiden algemene reserve inbrengen.

³ Het kengetal netto schuldquote, ook wel bekend als de netto schuld als aandeel van de inkomsten, zegt het meest over de financiële vermogenspositie van een gemeente. De netto schuldquote geeft aan of een gemeente investeringsruimte heeft of juist op zijn tellen moet passen. Als de netto schuldquote de 100% passeert, springt het licht op oranje. Bij een netto schuldquote boven de 130% springt het licht voor de gemeente op rood. Naarden kende op 31 december 2013 een schuldquote van **94%** (bron: https://www.vng.nl/files/vng/nieuws_afbeeldingen/2014/20140924-kengetallen-financiele-positie-gemeenten-31december2013.pdf).

3 Welke maatregelen van het College draait GroenLinks terug?

3.1 Welke bezuinigingen stelt het College voor?

Zoals in de inleiding aangegeven stelt de coalitie van VVD, D66, CDA een hele serie maatregelen voor om te komen tot een sluitende exploitatie voor 2015 en de jaren daarna. Dat lukt dit College voor een groot deel. De begroting 2015 is formeel en materieel sluitend gemaakt. De meerjarige begroting sluit alleen formeel (boekhoudkundig) omdat er een taakstelling resteert die in de gefuseerde gemeente verder moet worden ingevuld.

Hieronder staan de maatregelen die het College voorstelt om te nemen. Voor een toelichting wordt verwezen naar de begrotingsstukken.

nr	omschrijving	2015	2016	2017	2018
A Maatregelen van 'technische aard'					
1	Geen dotatie voorziening wegen in 2015 door al het groot onderhoud 1 jaar op te schuiven	448	0	0	0
2	Incidentele uitgaven ten laste brengen van Algemene Reserve: BGT	125	0	0	0
3	Precariobelasting ondergrondse kabels in 2015 eenmalig met 25% extra verhogen	175	175	175	175
	Subtotaal	748	175	175	175
B Maatregelen scenario 3					
1	Taakstellend bezuinigen op de zwemmogelijkheden	0	50	75	100
2	Versoering bibliotheekwerk	0	50	50	50
3	Verlagen subsidieplafond -10%	0	100	100	100
4	10% bezuinigen op bijdrage GNR	0	PM	PM	PM
5	Kwaliteitsniveau openbaar groen omlaag	50	50	50	50
6	Efficiency verhogen begraafplaatsen	25	25	25	25
7	Verkoop naastgelegen terrein begraafplaats	0	PM	PM	PM
8	G4-antenne in toren NH-kerk	0	10	10	10
9	Beheer en exploitatie Stadhuis elders onderbrengen	0	PM	PM	PM
10	Alle nieuwe investeringen 1 jaar uitstellen	0	125	76	114
11	Leges bijzondere wetten extra verhogen	10	10	10	10
12	Taakstelling bedrijfsvoering na fusie (na novelle)	0	21	214	184
13	Rente-aanpassing	63	20	44	68
	Subtotaal	148	461	654	711
	TOTAAL	896	636	829	886

Tabel 5 Maatregelen College ('technische maatregelen' en scenario 3)

3.2 Welke bezuinigingen draait GroenLinks terug?

De maatregelen die *niet* zijn gemarkeerd in tabel 5 neemt GroenLinks over in deze tegenbegroting. Dat zijn geen leuke maatregelen om te nemen, maar het geld moet wel ergens vandaan komen. De maatregelen die *rood* zijn gemarkeerd draait GroenLinks terug. Hieronder staat per punt een korte toelichting.

A1 Geen dotatie voorziening wegen in 2015 door al het groot onderhoud 1 jaar op te schuiven

Deze maatregel vindt GroenLinks onvoldoende doordacht omdat de effecten en risico's niet (goed) zijn onderzocht. Verder is het slecht voor de economie (minder overheidsinvesteringen) en niet eerlijk naar de fusiepartners omdat de risico's die verbonden zijn aan het uitstellen van onderhoud aan wegen naar de toekomst worden geschoven. In algemene zin geldt dat bezuinigen op onderhoud *penny wise and pound foolish* is zoals de Britten zo mooi zeggen. Mogelijk dat er besparingen mogelijk zijn op groot onderhoud (bijv. door gebruik van nieuwe technieken), maar besparingen kunnen alleen ingeboekt worden op basis van een gedegen risico-analyse.

B1 Taakstellend bezuinigen op de zwemmogelijkheden

De beschrijving taakstellend bezuinigen op de zwemmogelijkheden komt op GroenLinks over als een eufemisme voor het sluiten van zwembad De Lunet. De omvang van de taakstelling komt namelijk exact overeen met de geschatte financiële baten in geval de Lunet zou sluiten (zie scenario 1 van het College). Het is irreëel om te veronderstellen dat 'integratie van beheer en optimalisatie' hetzelfde effect hebben als sluiting van De Lunet. Navraag door GroenLinks naar een onderbouwing van bezuiniging leerde dat die onderbouwing er niet is. GroenLinks wil dat er in de toekomst ook in de kern Naarden goede zwemfaciliteiten blijven. Daarom boeken wij in deze tegenbegroting *in het geheel geen taakstellende bezuiniging* in op deze essentiële voorziening. Als er in de toekomst toch efficiencywinst geboekt kan worden dan is dat mooi meegenomen. Maar De Lunet blijft wat GroenLinks ook in de fusiegemeente open!

B2 Versobering bibliotheekwerk

Hiervoor geldt hetzelfde verhaal als bij De Lunet alleen dan voor de Naardense vestiging van de bibliotheek. "Versobering bibliotheekwerk" lijkt een eufemisme voor het sluiten van de Naardense dependance van de bibliotheek. Ook hier komt de omvang van deze taakstelling exact overeen met de geschatte financiële baten in geval de dependance zou sluiten (zie scenario 1). Dat ga je niet bereiken met 'een efficiëncyslag', zoals het College voorstelt, wederom zonder achterliggende berekening. GroenLinks wil dat er in de toekomst ook in de kern Naarden een vestiging van de bibliotheek blijft. Daarom boeken wij in deze tegenbegroting *in het geheel geen taakstellende bezuiniging* in op deze essentiële voorziening. Als er in de toekomst toch efficiencywinst geboekt kan worden dan is dat mooi meegenomen. Maar ook de dependance van de bibliotheek blijft bij ons in elk geval open!

B8 G4-antenne in toren NH-kerk

GroenLinks heeft in de begrotingsvoorbereiding vragen gesteld wat het effect is van deze bezuinigingsmaatregel: wat betekent dit voor het aanzicht? Mag het überhaupt? Ligt er een offerte van een of meerdere telecomproviders onder? Het antwoord is dat men het nog niet precies weet. Deze bezuiniging is derhalve niet goed onderbouwd. En GroenLinks hecht veel

waarde aan het aangezicht van het meest beeldbepalende gebouw van Naarden-Vesting! We schrappen deze maatregel dus.

B9 Alle nieuwe investeringen 1 jaar uitstellen

Deze maatregel is (net als A1) onvoldoende doordacht omdat de effecten en risico's niet (goed) zijn onderzocht. Verder is het slecht voor de economie (minder overheidsinvesteringen) en is het niet eerlijk naar de fusiepartners omdat het vraagstuk naar de toekomst worden geschoven. In algemene zin geldt dat –net als het vooruitschuiven van onderhoud- ook het niet of te laat investeren *penny wise and pound foolish* is. Mogelijk dat er besparingen mogelijk zijn door bepaalde investeringen te verdagen, maar deze kunnen alleen worden ingeboekt op basis van een goede analyse. Die ontbreekt nu.

3.3 Wat is het financiële effect van het terugdraaien van de maatregelen?

In onderstaande tabel staan de financiële effecten van het terugdraaien of aanpassen van de maatregelen.

nr	Omschrijving	2015	2016	2017	2018
A1	Geen dotatie voorziening wegen in 2015	-448	0	0	0
B1	Taakstellend bezuinigen op de zwemmogelijkheden	0	-50	-75	-100
B2	Versoering bibliotheekwerk	0	-50	-50	-50
B8	G4-antenne in toren NH-kerk	0	-10	-10	-10
B10	Alle nieuwe investeringen 1 jaar uitstellen	0	-125	-76	-114
A+B	Totaal kosten terugdraaien bezuinigingen	-448	-235	-211	-274

Tabel 6 Terugdraaien maatregelen College ('technische maatregelen' en scenario 3)

Deze bezuinigingen moeten dus elders worden gevonden. In het volgende hoofdstuk komt dit terug.

4 Welke alternatieve maatregelen stelt GroenLinks voor?

Hieronder staan de alternatieve maatregelen die GroenLinks voorstelt. Het gaat om achtereenvolgens:

1. Structurele intensiveringen
2. Structurele bezuinigingen
3. Lastenverlichtingen in combinatie met lastenverzwaringen

4.1 Structurele intensiveringen

In onderstaande tabel staan de extra structurele uitgaven die GroenLinks voorstelt.

nr	Omschrijving	2015	2016	2017	2018
C1	Verruimen kwijtscheldingsbeleid voor laagste inkomens	-28	-43	-43	-43
C2	Invoering van buurtbudgetten voor bewonersinitiatieven	-17	-26	-26	-26
C3	Investering in preventie sociaal domein	-23	-34	-34	-34
C	Totaal kosten structurele intensiveringen	-68	-102	-102	-102

Tabel 7 Structurele investeringen GroenLinks

C1 Verruimen kwijtscheldingsbeleid voor laagste inkomens

In Nederland neemt de inkomens- en vermogensongelijkheid toe en het leeuwendeel van de bevolking vindt dat de inkomensverschillen in Nederland te groot zijn⁴. Ook in Naarden kunnen steeds meer huishoudens niet of moeilijk rondkomen. Dit blijkt onder andere uit het toenemend beroep op schuldhulpverlening en het toenemend aantal klanten van de voedselbank⁵. GroenLinks maakt zich hier grote zorgen over. Daarom verruimt GroenLinks het kwijtscheldingsbeleid (kwijtschelding van riool- en afvalstoffenheffing) voor huishoudens met een inkomen op of rond het niveau van de bijstand. De begroting van het College gaat er vanuit dat in 2015 ongeveer 300 aanslagen voor (gedeeltelijke) kwijtschelding in aanmerking komen. Daarmee is ongeveer € 85.000 gemoeid. GroenLinks wil dit budget verhogen met 50% zodat het niveau van de kwijtschelding kan worden verhoogd (bijv. grotere kwijtschelding van rioolheffing) en/of meer huishoudens hier gebruik van kunnen maken. In aanvulling daarop verlaagt GroenLinks de woonlasten voor mensen met een laag inkomen fors (zie paragraaf 4.3).

C2 Invoering van buurtbudgetten voor bewonersinitiatieven

GroenLinks wil een volgende stap in het vergroten van burgerparticipatie door buurtbudgetten voor bewonersinitiatieven te introduceren. Veel gemeenten zijn Naarden al voorgegaan. Dit buurtbudget is een aanvulling op het budget van de huidige buurtplatforms. Het is bedoeld

⁴ Zie bijvoorbeeld het recente WRR-rapport *Hoe ongelijk is Nederland? Een verkenning van de ontwikkeling en gevolgen van economische ongelijkheid* waaruit blijkt dat de ratio tussen de hoogste en laatste 10 procent van de inkomensverdeling toeneemt.

⁵ Het aantal klanten van de Voedselbank Naarden, Bussum en de Hilversumse Meent is de laatste jaren sterk gestegen. Begin 2012 waren het er 100, eind 2013 was dit opgelopen naar 140 en momenteel zijn het 150 klanten. Zie ook <https://naarden-bussum.groenlinks.nl/nieuws/voedselbank-signaleert-toenemende-armoede-naarden-en-bussum>

om ideeën van bewoners te ondersteunen en uit te voeren. Het gaat om ideeën waar de buurt van opknapt, waardoor het gezelliger wordt, veiliger of gemakkelijker om elkaar te ontmoeten. Voorbeelden van initiatieven uit andere gemeenten:

- een kunstwerk met de buurt maken
- een digitaal platform oprichten
- een verhalenwedstrijd organiseren
- een straat groener maken

C3 Investeren in preventie sociaal domein

Dit College kiest ervoor om de bezuinigingen die gekoppeld zijn aan de decentralisaties in het sociaal domein één-op-één door te voeren zonder dat er zicht is op de maatschappelijke effecten van deze bezuinigingen. Duidelijk is dat om te besparen (op dure individuele maatwerkvoorzieningen achteraf) er geïnvesteerd zal moeten worden in de kwaliteit en kwantiteit van collectieve preventieve voorzieningen aan de voorkant. GroenLinks verhoogt het budget voor deze collectieve preventieve voorzieningen daarom met 5%.

Daarnaast stelt GroenLinks voor om de structurele begrotingsoverschotten voor de jaren 2016, 2017 en 2018 toe te voegen aan de reserve Sociaal Domein (zie ook hoofdstuk 5).

4.2 Structurele bezuinigingen

Het terugdraaien van de bezuinigingen van het College en bovenstaande aanvullende investeringen moeten ergens van betaald worden. In deze paragraaf staan de keuzes die GroenLinks daarbij maakt. Daarbij gaat het om een combinatie van hogere baten en lagere lasten.

nr	Omschrijving	2015	2016	2017	2018
D1	Betaald parkeren op Nieuw Molen en A. Dortsmanplein voor bezoekers van evenementen	107	161	161	161
D2	Extra besparing op kosten grondstoffen en -afvalbeheer door trendbreuk (meer hergebruik, minder restafval)	74	74	74	74
D3	Wethoudersformatie van 2,4 fte naar 2,0 fte	28	28	28	28
D4	Raad snijdt in eigen vlees	0	0	0	0
D5	Meer kostendekkend maken bouw- en sloopvergunningen	98	147	147	147
D6	Uitgeven van 'eeuwduurende graven'	PM	PM	PM	PM
D	Totaal opbrengsten structurele bezuinigingen	307	409	409	409

Tabel 8 Structurele bezuinigingen GroenLinks

D1 Betaald parkeren op Nieuw Molen en A. Dortsmanplein voor bezoekers van evenementen
In Muiden en Bussum is het parkeerbeleid zodanig ingericht dat het budgetneutraal is. Parkeren is geen melkkoe van de gemeente, maar andersom moet de gemeente ook niet de melkkoe van de automobilist zijn! In Naarden is het parkeren verre van kostendekkend. Navraag leert dat op basis van de cijfers in de boekhouding de lasten in 2015 bij ongewijzigd beleid € 298.996 zijn terwijl de baten € 30.000 bedragen. GroenLinks wil dit meer in balans brengen. Niet door betaald parkeren in te voeren in woonwijken, *wel* door de parkeerdruk bij

evenementen in Naarden-Vesting aan te pakken. In tabel 9 staat hoe het parkeerbeleid in de Vesting er concreet uit komt te zien in de plannen van GroenLinks:

Waar?	Parkeerregulering
Vesting: woonstraten	<i>Vrij parkeren voor bewoners en hun bezoekers.</i> Als dialoog van bewoners onderling over gebruik van schaarse parkeerruimte in de woonstraten stagneert, komt wat GroenLinks betreft vergunninghouders-parkeren weer in het vizier.
Vesting: Bastion Nieuw Molen en Adriaan Dortsmanplein	<i>Betaald lang parkeren</i> (uurtarief van € 1,50; 12 betaald parkeeruren per dag) waarbij bezoekersparkeren op Bastion Nieuw-Molen wordt gestimuleerd door achteraf betaald parkeren op een afgesloten (beveiligd) terrein.
Vesting: Marktstraat, Cattenhagestraat en deel Kooltjesbuurt	<i>Blauwe zone kort parkeren</i> (maximaal 30 minuten)

Tabel 9 Parkeerregulering in Naarden-Vesting

Dit leidt tot een structurele opbrengst van € 160.850⁶

D2 Extra besparing op kosten grondstoffen en -afvalbeheer door trendbreuk (meer hergebruik, minder restafval)

GroenLinks heeft uitgebreid gesproken met de GAD over de ontwikkelingen in het grondstoffen- en afvalbeheer. Op dit punt ziet de toekomst er groen en zonnig uit. Uit de lopende inzamel pilots in de regio concludeert de GAD in elk geval dat bij laagbouw (72% van totale aantal huishoudens) de kosten per aansluiting met circa € 20 per aansluiting omlaag kunnen door een nieuwe mix van inzamelmethodieken en inzamelmiddelen. GAD verwacht al in 2015 te kunnen starten met de implementatie van de nieuwe mix voor laagbouw. Een mooi voorbeeld hoe milieubeleid (afvalscheiding en hergebruik) besparingen! De uitkomst van de pilots voor hoogbouw en oude kernen (bijvoorbeeld Naarden-Vesting) is nog niet volledig verwerkt. De GAD geeft aan de te realiseren besparingen te zullen verwerken in de begroting van 2016 en het daarbij behorende meerjarenperspectief. GroenLinks rekent in deze tegenbegroting met een conservatieve opbrengst van € 15 per aansluiting voor alleen de laagbouw (72% van de huishoudens) vanaf 2016. Dit komt neer op een structurele besparing van € 74.256. Voor 2015 wordt –gegeven het wenkend perspectief van verdere besparingen die al volgens de GAD al in 2015 geëffectueerd kunnen worden- eenmalig hetzelfde bedrag via een extra onttrekking uit de egaliseringsreserve afvalstoffenheffing.

D3 Wethoudersformatie van 2,4 fte naar 2,0 fte

In het coalitieakkoord hebben VVD, D66 en CDA afgesproken dat de wethoudersformatie met 0,3 fte (14%) wordt uitgebreid. Hiermee is een bedrag van structureel € 25.000 gemoeid. De beweging moet dus juist de andere kant op. In plaats van een uitbreiding met 0,3 fte kiest GroenLinks daarom voor een bescheiden krimp van de formatie met 0,1 fte (van de 2,1 fte

⁶ Bij een parkeertarief van € 1,00 per uur is de opbrengst € 100.250 en bij € 2,00 per uur loopt dit op tot € 221.450.

die het was in de periode tot 2013 naar 2,0 fte)⁷.

D4 Raad snijdt in eigen vlees

Niet alleen het College zou in zijn eigen vlees moeten snijden. Dat geldt ook voor de gemeenteraad. GroenLinks heeft onderzocht of de raads- en/of onkostenvergoeding verlaagd zou kunnen worden. Helaas is deze mogelijkheid er niet meer door nieuwe landelijke regelgeving die op 1 juli 2014 is ingegaan. De gemeenteraad kan niet langer bij verordening de hoogte van de raadsvergoeding met maximaal 20% verlagen (zoals voorheen wel kon). Landelijk geldt nu overal hetzelfde beleid. Hier valt dus niet op te bezuinigen.

D5 Meer kostendekkend maken bouw- en sloopvergunningen

Net als bij het parkeren zijn de baten en lasten bij de bouw- en sloopvergunningen sterk uit balans. Het kost Naarden momenteel veel meer dan het oplevert. Ter illustratie: in de begroting 2015 van het College zijn de verwachte baten € 586.263 en de verwachte lasten € 845.498. Uit gegevens van de Vereniging Eigen Huis⁸ blijkt dat de leges voor bouw- en sloopvergunningen in Naarden boven het landelijk gemiddelde liggen, maar onder het niveau dat Bussum en Muiden hanteren (zie onderstaande tabel).

	Naarden	Bussum	Muiden	Landelijk gemiddelde
Omgevingsvergunning € 10.000,- excl. btw, incl. welstand	€ 360	€ 430	€ 470	€ 353
	100%	119%	130%	98%
Omgevingsvergunning € 130.000,- excl. btw, incl. welstand	€ 4.608	€ 5.584	€ 6.110	€ 3.592
	100%	121%	133%	78%

Tabel 10 Vergelijking leges omgevingsvergunningen

Op basis van deze gegevens is de inschatting dat de tarieven in Bussum circa 20% hoger liggen dan in Naarden en de tarieven in Muiden circa 30% hoger.

Het voert te ver om de baten en lasten in één keer budgetneutraal te maken, maar de disbalans moet wel worden verkleind. En dat kan ook. GroenLinks wil dat doen door de volgende maatregelen:

- minder kosten door *digitalisering* (in navolging van Bussum en waar mogelijk gebruik makend van de infrastructuur in Bussum) zodat minder formatie nodig is;
- minder kosten door als gemeente minder te doen en (net als in het sociaal domein) *meer op de 'eigen kracht' van de aanvragers te varen* (al dan niet met ondersteuning van bouwkundige bureaus en/of architecten);

⁷ Daarbij gaat GroenLinks er vanuit dat het terugdraaien van de uitbreiding (met 0,3 fte) met wederzijds goedvinden plaatsvindt zodat hier *geen* wachtgeld voor betaald hoeft te worden. Voor de krimp van 2,1 fte naar 2,0 fte kunnen de leden van het College zo nodig *wel* aanspraak maken op wachtgeld c.q. is dit wel meegenomen in de begroting.

⁸ <http://www.eigenhuis.nl/actueel/Dossiers/Dossier-Bouwleges>

- meer opbrengsten door de *leges te verhogen* c.q. meer in lijn te brengen met de tarieven in Bussum en Muiden (met de garantie dat de tarieven onder het niveau van Muiden blijven) en
- meer opbrengsten door aanvragers van vergunningen *per uur* (1^e uur gratis, daarna uurtarief) *te laten betalen* voor die gevallen dat een aanvraag uiteindelijk niet leidt tot een vergunning (bijv. advisering die leidt tot vergunningvrije bouw of sloop).

D6 Uitgeven van 'eeuwdurende graven'

Vanaf 1 januari 2015 worden op begraafplaats Nieuw Valkeveen graven uitgegeven met een uitgifteduur van 50 jaar. De tarieven hiervoor liggen tussen de € 7.000 (voor een enkel graf) en € 14.000 (dubbel graf). Op basis van contacten met uitvaartverzorgers en inwoners is de indruk dat er behoefte is aan graven met een langere uitgiftetermijn (bijvoorbeeld 'eeuwdurende graven') maar er is nog onvoldoende inzicht hoeveel van dit soort graven kunnen worden uitgegeven in de genoemde periode. De uitvaartverzorgers in de regio moeten ook nog geïnformeerd gaan worden over deze nieuwe ontwikkeling. Daarom staat deze maatregel nu nog op PM.

4.3 Lastenverlichtingen en –verzwaringen

4.3.1 GroenLinks kiest voor woonlastenbenadering in plaats van focus op OZB

Het coalitieakkoord van VVD, D66 en CDA ontbeert een financiële paragraaf. Dat is bijzonder gezien de omvang van het begrotingstekort en het zorgelijke meerjarige financiële perspectief. Wel is in het coalitieakkoord het volgende opgenomen:

“Als zoekrichting voor het sluitend krijgen van de begroting 2015 gaat het college uit van een combinatie van verhoging van inkomsten en verminderen van uitgaven. Bij de verhoging van de inkomsten wordt de OZB alleen met het inflatiepercentage CPB en compensatie waardedaling gecorrigeerd.”

De coalitie legt dus een taboe op extra verhoging van de OZB (buiten inflatie en compensatie waardedaling). GroenLinks vindt dit een eenzijdige insteek. Het is beter om te sturen op de ontwikkeling van de **totale woonlasten** (niet alleen OZB maar ook rioolheffing en afvalstoffenheffing). Het kabinet van VVD/PvdA is die mening ook toegedaan. In een brief d.d. 15 september 2014 aan de Tweede Kamer wordt aangekondigd dat het kabinet voornemens is om samen met de VNG per 2016 te komen tot een *woonlastennorm* in plaats van de zogenaamde *Macronorm OZB*. GroenLinks vindt dat een goede lijn. Daarom kiezen we er in deze tegenbegroting voor om

- de cumulatieve woonlasten in Naarden niet meer te laten stijgen dan met het inflatiepercentage CPB en compensatie waardedaling (voor OZB) binnen dat kader;
- wel te schuiven *tussen* de woonlasten waarbij de relatieve bijdrage van de afvalstoffen- en rioolheffing wordt verlaagd en de relatieve bijdrage van de OZB wordt verhoogd.

GroenLinks doet dit bewust omdat op deze wijze er meer naar draagkracht wordt bijgedragen aan de totaal op te brengen woonlasten. Concreet betekent dit dat de huishoudens met een hoge OZB relatief meer gaan betalen en huurders en eigenaren met een lage of gemiddelde OZB relatief minder gaan betalen. Hieronder werken we dit verder uit.

4.3.2 Budgetneutrale aanpassingen in stelsel: van heffingen naar OZB

GroenLinks kiest voor de volgende budgetneutrale aanpassingen in het stelsel:

1. **Het verwijderen van het aandeel veegvuil / kwijschelding uit de opbrengst rioolheffing respectievelijk afvalstoffenheffing**

Op dit moment worden de kosten die gemaakt worden voor veegvuil en kwijschelding verdisconteerd in de tarieven van zowel rioolheffing als afvalstoffenheffing. GroenLinks draait dit terug en gaat deze uit de algemene middelen financieren. Daardoor kunnen de tarieven voor de riool- en afvalstoffenheffing worden verlaagd. Om de totale cumulatieve woonopbrengsten op hetzelfde niveau te houden wordt dit gecorrigeerd in de OZB-tarieven.

2. **Het compenseren van de extra besparing op kosten grondstoffen en - afvalbeheer (zie D2) via verhoging van de OZB.**

De kosten voor afvalstoffenheffing kunnen omlaag (zie D2). In de woonlastenbenadering compenseren we dit in de OZB om de opbrengsten uit woonlasten op hetzelfde niveau te houden.

In onderstaande tabellen staan de effecten weergegeven voor Naarden als geheel met achtereenvolgens:

1. De verdeling OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing bij het College
2. De verdeling OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing bij GroenLinks
3. De onderbouwing van de cijfers van GroenLinks:
 - a. Rioolheffing
 - b. Afvalstoffenheffing
 - c. OZB

1. Begroting college - opbrengsten woonlasten	2015	2016	2017	2018
OZB	4.221.829	4.327.879	4.421.434	4.493.403
rioolheffing	1.539.938	1.561.526	1.583.119	1.604.721
afvalstoffenheffing	1.772.470	1.798.880	1.818.110	1.844.520
TOTAAL	7.534.237	7.688.285	7.822.663	7.942.644

Tabel 11 Opbrengsten woonlasten bij plannen College

2. Begroting GroenLinks - opbrengsten woonlasten	2015	2016	2017	2018
OZB	4.496.437	4.602.249	4.692.283	4.760.598
rioolheffing	1.424.214	1.446.040	1.471.154	1.496.410
afvalstoffenheffing	1.613.586	1.639.996	1.659.226	1.685.636
TOTAAL	7.534.237	7.688.285	7.822.663	7.942.644

Tabel 12 Opbrengsten woonlasten bij plannen GroenLinks

3. Onderbouwing van cijfers GroenLinks	2015	2016	2017	2018
<i>a) Rioolheffing bij GroenLinks</i>				
Opbrengst college	1.539.938	1.561.526	1.583.119	1.604.721
vermindering zwerfvuil/kwijtschelding	-115.724	-115.486	-111.965	-108.311
Opbrengst GroenLinks	1.424.214	1.446.040	1.471.154	1.496.410
<i>b) Afvalstoffenheffing bij GroenLinks</i>				
Opbrengst college	1.772.470	1.798.880	1.818.110	1.844.520
vermindering zwerfvuil/kwijtschelding	-84.628	-84.628	-84.628	-84.628
Extra besparing op kosten grondstoffen en -afvalbeheer door trendbreuk (meer hergebruik, minder restafval)	-74.256	-74.256	-74.256	-74.256
Opbrengst GroenLinks	1.613.586	1.639.996	1.659.226	1.685.636
<i>c) OZB bij GroenLinks</i>				
Opbrengst college	4.221.829	4.327.879	4.421.434	4.493.403
vermeerdering zwerfvuil/kwijtschelding rioolheffing	115.724	115.486	111.965	108.311
vermeerdering zwerfvuil/kwijtschelding afvalstoffenheffing	84.628	84.628	84.628	84.628
Extra besparing op kosten grondstoffen en -afvalbeheer door trendbreuk (meer hergebruik, minder restafval)	74.256	74.256	74.256	74.256
Opbrengst GroenLinks	4.496.437	4.602.249	4.692.283	4.760.598

Tabel 13 Onderbouwing bij plannen GroenLinks: verschuiving van woonlasten van heffingen naar OZB

Dit leidt tot een belangrijke verschuiving van de woonlastenverdeling ten opzichte van de plannen van het College. In onderstaande tabel staan de verschillen voor 2015. Dit werkt structureel door in de jaren daarna.

	Woonlasten 2014	Woonlasten 2015 plannen College	Woonlasten 2015 plannen GroenLinks	Verskil tussen College en GroenLinks
huurders/gebruikers	€ 486,00	€ 492,00	€ 450,00	-€ 42,00
woningwaarde 250.000	€ 748,36	€ 762,08	€ 737,50	-€ 24,58
woningwaarde 370.000	€ 874,29	€ 891,72	€ 875,50	-€ 16,22
woningwaarde 600.000	€ 1.115,65	€ 1.140,19	€ 1.140,00	-€ 0,19
woningwaarde 1.000.000	€ 1.535,42	€ 1.572,32	€ 1.600,00	€ 27,68

Tabel 14 Effecten op lokale woonlasten van plannen GroenLinks

Uit de analyse blijkt dat het kantelpunt ligt bij een WOZ-waarde van circa € 600.000:

- ben je huurder of eigenaar van een woning met een WOZ waarde van minder dan € 600.000 dan ga je er in de plannen van GroenLinks op **vooruit**
- ben je eigenaar van een woning met een WOZ waarde van meer dan € 600.000 dan ga je er in de plannen van GroenLinks op **achteruit**.

In Naarden heeft 16% van de woningen een WOZ-waarde van meer dan € 600.000. **Alle huurders** in Naarden gaan er dus op vooruit in de plannen van GroenLinks (t.o.v. de plannen van het College) en **84% van de woningeigenaren**. Dat betekent dat slechts **16%** van de woningeigenaren er in de plannen van GroenLinks op achteruit gaat!

In onderstaande tabel staan de begrotingseffecten van deze verschuiving binnen de woonlasten.

nr	Omschrijving	2015	2016	2017	2018
E1	Verschuiving riool en afvalstoffenheffing naar OZB	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

Tabel 15 Effect op begroting van verschuiving van woonlasten: van heffingen naar OZB

De netto kosten van deze schuif voor de gemeente zijn dus € 0.

4.3.3 Totaal lastenverlichtingen en -verzwaringen

De samenvatting van dit hoofdstuk:

nr	Omschrijving	2015	2016	2017	2018
E1	Verschuiving riool en afvalstoffenheffing naar OZB	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
E	Totaal opbrengst lastenverhogingen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

Tabel 16 Opbrengsten lastenverlichtingen en -verzwaringen

5 Samenvatting alternatieve scenario GroenLinks: Naarden schoon, sociaal en groen door de poort

Hieronder staat de samenvatting van de budgettaire effecten uit de hoofdstukken 2 t/m 4.

Samenvatting tegenbegroting GroenLinks		2015	2016	2017	2018
A+B	Totaal kosten terugdraaien bezuinigingen	-448	-235	-211	-274
C	Totaal kosten structurele intensiveringen	-68	-102	-102	-102
D	Totaal opbrengsten structurele bezuinigingen	307	409	409	409
E	Totaal lastenverzwaringen	0	0	0	0
F	Totaal financiële effect tegenbegroting GroenLinks	-210	72	96	33
<i>Effect Tegenbegroting GroenLinks op de begrotingssaldi na novelle</i>					
9	Begrotingssaldi na novelle	222	-2	85	186
F	Totaal financiële effect tegenbegroting GroenLinks	-210	72	96	33
G	Begrotingssaldi na novelle met tegenbegroting GroenLinks	12	70	181	219
<i>Voorgestelde dekkingsmaatregelen</i>					
G	Begrotingssaldi na novelle met tegenbegroting GroenLinks	12	70	181	219
H	Dekkingsmaatregelen				
H1	Voordelig saldo 2015 investeren in eenmalige groene plannen	-12			
H2	Saldi 2016-2018 toevoegen aan de reserve Sociaal Domein		-70	-181	-219
I	Definitieve begrotingssaldi na dekkingsvoorstel	0	0	0	0

Tabel 17 Samenvatting en dekking tegenbegroting GroenLinks

GroenLinks realiseert dus een begroting die zowel voor 2015 als meerjarig sluitend is. Zoals uit de tabel blijkt kiest GroenLinks ervoor om het voordelig saldo voor 2015 te investeren in eenmalige initiatieven die Naarden groener maken. In hoofdstuk 6 komt dit terug.

De voordelige saldi voor 2016, 2017 en 2018 worden toegevoegd aan de reserve Sociaal Domein als extra buffer om de rijksbezuinigingen op te vangen.

6 Incidentele uitgaven in 2015 voor groene plannen

Uit het voorgaande blijkt dat GroenLinks voor een sluitende begroting zorgt voor zowel 2015 als de jaren daarna. Er blijft enige ruimte over in 2015. Als sluitstuk van deze tegenbegroting geeft GroenLinks aan welke *eenmalige* uitgaven ze wil doen in 2015 om Naarden groener en socialer te maken. In onderstaande tabel is dit samengevat.

nr	Omschrijving	2015
J1	Oranje Nassaupark Noord	207
J2	Oplossen fietsknelpunten	40
J3	Energiebesparende maatregelen	33
J4	Vuurwerkshow 31.12.2015	15
J	Totaal kosten Groene en Linkse plannen (eenmalig, incidenteel)	295

Tabel 18 Incidentele uitgaven in 2015 voor groene en linkse plannen

Dit kan gefinancierd worden uit de algemene reserve aangezien het College aangeeft dat deze ruim boven de minimaal benodigde omvang zit (zie paragraaf 2.2.). Tegelijkertijd is GroenLinks daarbij terughoudend vanwege de schuldpositie en omdat we onze reserves in de fusiegemeente hard nodig zullen hebben.

Hieronder een korte toelichting bij de verschillende voorstellen.

J1 Oranje Nassaupark Noord

GroenLinks wil dat de 30 km zone in Oranje Nassaupark Noord (Alexanderlaan, Thierensweg, Koningin Wilhelminalaan) geheel conform de voorkeursvariant van het buurtplatform wordt ingericht⁹. Deze variant bestaat uit een combinatie van maatregelen:

1. verduidelijken van de overgang van 50 naar 30 km/uur bij de Kon. Wilhelminalaan en de Thierensweg;
2. aanbrengen van fietssuggestiestroken (in asfalt) op de Kon. Wilhelminalaan, de Thierensweg en de Alexanderlaan;
3. aanbrengen een extra verkeersdrempel in de Alexanderlaan, en vier kruispuntplateaus.

J2 Oplossen fietsknelpunten

GroenLinks wil incidenteel meer investeren in het oplossen van fietsknelpunten zoals de chaos in de fietsenstalling van het NS-station Naarden-Bussum (hiervoor is de gemeente Bussum het eerste aanspreekpunt), meer en betere fietsenrekken op het Adriaan Dortsmanplein en gevaarlijke verkeerssituaties zoals de kruising van de ventweg van de Amersfoortsestraatweg met de Händellaan. GroenLinks heeft schriftelijke vragen gesteld om een beeld te krijgen van de kosten van het aanpakken van deze concrete knelpunten. Dat overzicht is nog niet beschikbaar. Daarom is het niet mogelijk dit exact te begroten. GroenLinks reserveert een budget van (incidenteel) € 40.000. In overleg met de buurtplatforms en de Fietzersbond kan een prioritering worden gemaakt voor het aanpakken van de meest urgente knelpunten.

⁹ Dit betreft Variant 1 van de verschillende varianten voor Oranje Nassaupark Noord (RM2014.60).

J3 Energiebesparende maatregelen

Op 2 januari 2013 verleende Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland aan de gemeente Naarden een subsidiebedrag van € 32.914,--. Deze subsidieverlening vond plaats in het kader van de "Uitvoeringsregeling subsidie duurzame energie maatregelen bestaande bouw Noord-Holland 2012". Met de ontvangen subsidiegelden kon de gemeente eigenaren van bestaande woningen in onze gemeente stimuleren om energiemaatregelen toe te passen bij hun woning. Van deze regeling is gretig gebruik gemaakt. Begin 2014 was het budget al uitgeput. GroenLinks wil daarom eenmalig eenzelfde budget nogmaals beschikbaar stellen voor hetzelfde doel. Energiebesparende maatregelen zijn een investering in de toekomst.

J4 Vuurwerkshow 31.12.2015: minder overlast en meer feestvreugde

Vuurwerk is spektakel maar heeft ook invloed op het welzijn van mens en dier. Verder leidt het tot zwervafval. GroenLinks wil daarom het afsteken van vuurwerk door particulieren ontmoedigen. Groenlinks wil met een experiment onderzoeken of een door de gemeente georganiseerde vuurwerkshow op Oudejaarsnacht leidt tot minder overlast, minder luchtvervuiling en minder veegkosten. En wat is er mooier dan dit te doen op de laatste dag van Naarden als zelfstandige gemeente bij voorkeur in samenwerking met ondernemers, verenigingen en vrijwilligers. Dit is de klap op de vuurpijl van dit alternatieve scenario van GroenLinks!

Deze kosten kunnen voor een klein deel gedekt worden uit het begrotingsoverschot in 2015. De rest van de dekking komt uit de algemene reserve. Hierdoor neemt de schuldenlast iets toe zonder dat de schuldquote boven de 100% komt (zie paragraaf 2.2.).

nr	omschrijving	2015
J	Totaal kosten Groene en Linkse plannen (eenmalig, incidenteel)	295
H1	Dekking uit begrotingsoverschot 2015 (tegenbegroting GroenLinks)	-12
K	Benodigde resterende dekking uit de algemene reserve	283

Tabel 19 Dekking voor groene en linkse plannen

Bijlage A: Woonlastenontwikkeling

In deze bijlage is aangegeven wat de verschuiving van woonlasten van heffingen naar OZB betekent voor de woonlastenontwikkeling bij woningwaarden van

- € 250.000
- € 370.000
- € 600.000
- € 1.000.000 en
- huurders/gebruikers van woningen.

A.1. Bij een woningwaarde van € 250.000

omschrijving	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
waarde woning	285.811	271.622	264.189	247.973	250.000	250.000	250.000	250.000
OZB verhoging voor inflatie	1,00%	2,25%	1,75%	1,75%	1,50%	1,50%	1,50%	1,50%
OZB extra verhoging (College)	4,00%	3,23%	2,63%	0,00%	3,14%	0,00%	0,00%	0,00%
OZB extra verhoging (GroenLinks)					6,75%	0,00%	0,00%	0,00%
OZB	234,94	235,22	245,17	262,36	287,50	291,75	296,25	300,50
Afvalstoffenheffing	282,00	284,00	266,00	277,00	254,00	258,00	261,00	266,00
Rioolheffing	193,00	199,00	203,00	209,00	196,00	199,00	202,00	205,00
totaal	709,94	718,22	714,17	748,36	737,50	748,75	759,25	771,50
Mutatie woonlasten t.o.v. voorg. jaar	46,44	8,29	-4,06	34,19	-10,86	11,25	10,50	12,25
Mutatie woonlasten in %	7,00%	1,17%	-0,56%	4,79%	-1,45%	1,53%	1,40%	1,61%
<i>tarieven</i>								
OZB woning eigenaar percentage	0,0822%	0,0866%	0,0928%	0,1058%	0,1150%	0,1167%	0,1185%	0,1202%
afvalstoffenheffing (meerpers.)	282,00	284,00	266,00	277,00	253,00	257,00	260,00	264,00
riool meerpersoonshuishouden	193,00	199,00	203,00	209,00	196,00	199,00	202,00	205,00

Tabel 20 Woonlastenontwikkeling bij GroenLinks (woningwaarden van €250.000)

A.2. Bij een woningwaarde van € 370.000

omschrijving	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
waarde woning	423.000	402.000	391.000	367.000	370.000	370.000	370.000	370.000
OZB verhoging voor inflatie	1,00%	2,25%	1,75%	1,75%	1,50%	1,50%	1,50%	1,50%
OZB extra verhoging (College)	4,00%	3,23%	2,63%	0,00%	3,14%	0,00%	0,00%	0,00%
OZB extra verhoging (GroenLinks)					6,75%	0,00%	0,00%	0,00%
OZB	347,71	348,13	362,85	388,29	425,50	431,79	438,45	444,74
Afvalstoffenheffing	282,00	284,00	266,00	277,00	254,00	258,00	261,00	266,00
Rioolheffing	193,00	199,00	203,00	209,00	196,00	199,00	202,00	205,00
totaal	822,71	831,13	831,85	874,29	875,50	888,79	901,45	915,74
Mutatie woonlasten t.o.v. voorg. jaar	50,02	8,43	0,72	42,44	1,21	13,29	12,66	14,29
Mutatie woonlasten in %	6,47%	1,02%	0,09%	5,10%	0,14%	1,52%	1,42%	1,59%
<i>tarieven</i>								
OZB woning eigenaar percentage	0,0822%	0,0866%	0,0928%	0,1058%	0,1150%	0,1167%	0,1185%	0,1202%
afvalstoffenheffing (meerpers.)	282,00	284,00	266,00	277,00	253,00	257,00	260,00	264,00
riool meerpersoonshuishouden	193,00	199,00	203,00	209,00	196,00	199,00	202,00	205,00

Tabel 21 Woonlastenontwikkeling bij GroenLinks (woningwaarden van €370.000)

A.3. Bij een woningwaarde van € 600.000

omschrijving	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
waarde woning	685.946	651.892	634.054	595.135	600.000	600.000	600.000	600.000
OZB verhoging voor inflatie	1,00%	2,25%	1,75%	1,75%	1,50%	1,50%	1,50%	1,50%
OZB extra verhoging (College)	4,00%	3,23%	2,63%	0,00%	3,14%	0,00%	0,00%	0,00%
OZB extra verhoging (GroenLinks)					6,75%	0,00%	0,00%	0,00%
OZB	563,85	564,54	588,40	629,65	690,00	700,20	711,00	721,20
Afvalstoffenheffing	282,00	284,00	266,00	277,00	254,00	258,00	261,00	266,00
Rioolheffing	193,00	199,00	203,00	209,00	196,00	199,00	202,00	205,00
totaal	1.038,85	1.047,54	1.057,40	1.115,65	1.140,00	1.157,20	1.174,00	1.192,20
Mutatie woonlasten t.o.v. voorg. jaar	56,86	8,69	9,86	58,25	24,35	17,20	16,80	18,20
Mutatie woonlasten in %	5,79%	0,84%	0,94%	5,51%	2,18%	1,51%	1,45%	1,55%
<i>tarieven</i>								
OZB woning eigenaar percentage	0,0822%	0,0866%	0,0928%	0,1058%	0,1150%	0,1167%	0,1185%	0,1202%
afvalstoffenheffing (meerpers.)	282,00	284,00	266,00	277,00	253,00	257,00	260,00	264,00
riool meerpersoonshuishouden	193,00	199,00	203,00	209,00	196,00	199,00	202,00	205,00

Tabel 22 Woonlastenontwikkeling bij GroenLinks (woningwaarden van €600.000)

A.4. Bij een woningwaarde van € 1.000.000

omschrijving	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
waarde woning	1.143.243	1.086.486	1.056.757	991.892	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
OZB verhoging voor inflatie	1,00%	2,25%	1,75%	1,75%	1,50%	1,50%	1,50%	1,50%
OZB extra verhoging (College)	4,00%	3,23%	2,63%	0,00%	3,14%	0,00%	0,00%	0,00%
OZB extra verhoging (GroenLinks)					6,75%	0,00%	0,00%	0,00%
OZB	939,75	940,90	980,67	1.049,42	1.150,00	1.167,00	1.185,00	1.202,00
Afvalstoffenheffing	282,00	284,00	266,00	277,00	254,00	258,00	261,00	266,00
Rioolheffing	193,00	199,00	203,00	209,00	196,00	199,00	202,00	205,00
totaal	1.414,75	1.423,90	1.449,67	1.535,42	1.600,00	1.624,00	1.648,00	1.673,00
Mutatie woonlasten t.o.v. voorg. jaar	68,77	9,15	25,77	85,75	64,58	24,00	24,00	25,00
Mutatie woonlasten in %	5,11%	0,65%	1,81%	5,92%	4,21%	1,50%	1,48%	1,52%
<i>tarieven</i>								
OZB woning eigenaar percentage	0,0822%	0,0866%	0,0928%	0,1058%	0,1150%	0,1167%	0,1185%	0,1202%
afvalstoffenheffing (meerpers.)	282,00	284,00	266,00	277,00	253,00	257,00	260,00	264,00
riool meerpersoonshuishouden	193,00	199,00	203,00	209,00	196,00	199,00	202,00	205,00

Tabel 23 Woonlastenontwikkeling bij GroenLinks (woningwaarden van €600.000)

A.5. Voor huurders/gebruikers van woningen

omschrijving	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Afvalstoffenheffing	282,00	284,00	266,00	277,00	254,00	258,00	261,00	266,00
Rioolheffing	193,00	199,00	203,00	209,00	196,00	199,00	202,00	205,00
totaal	475,00	483,00	469,00	486,00	450,00	457,00	463,00	471,00
Mutatie woonlasten t.o.v. voorg. jaar	39,00	8,00	-14,00	17,00	-36,00	7,00	6,00	8,00
Mutatie woonlasten in %	8,94%	1,68%	-2,90%	3,62%	-7,41%	1,56%	1,31%	1,73%

Tabel 24 Woonlastenontwikkeling bij GroenLinks (huurders/gebruikers)

Bijlage B: Financiële onderbouwing van de maatregelen in de tegenbegroting

nr	omschrijving	2015	2016	2017	2018	Onderbouwing
A1	Geen dotatie voorziening wegen in 2015	-448	0	0	0	De bezuiniging van het College wordt volledig teruggedraaid.
B1	Taakstellend bezuinigen op de zwemmogelijkheden	0	-50	-75	-100	De bezuiniging van het College wordt volledig teruggedraaid.
B2	Versobering bibliotheekwerk	0	-50	-50	-50	De bezuiniging van het College wordt volledig teruggedraaid.
B4	G4-antenne in toren NH-kerk	0	-10	-10	-10	De bezuiniging van het College wordt volledig teruggedraaid.
B5	Alle nieuwe investeringen 1 jaar uitstellen	0	-125	-76	-114	De bezuiniging van het College wordt volledig teruggedraaid.
C1	Verruimen kwijtscheldingsbeleid voor laagste inkomens	-28	-43	-43	-43	Huidige kosten voor ontheffingen zijn € 85K. Daar komt 50% bij: $0,5 \cdot 85 = 42,5$. In 2015 2/3 van structurele lasten om invoering mogelijk te maken.
C2	Invoering van buurtbudgetten voor buurtplatforms	-17	-26	-26	-26	Het budget is berekend door uit te gaan van een bedrag van €1,50 per inwoner = $17.250 \cdot 1,5 = 25.875$. In de Gemeente Best wordt bijvoorbeeld gerekend met €1,39 per inwoner (zie http://www.gemeentebest.nl/wonen/wijken/buurtbudget/). Eerste jaar 2/3 van structurele lasten om invoering mogelijk te maken. Gemeenten gebruiken bij de toewijzing van budgetten voor bewonersinitiatieven zoals wij bedoelen lang niet altijd een berekening per inwoner. Er wordt regelmatig onderscheid gemaakt tussen initiatief voor een straat (bijv. € 250), voor een wijk (onder € 10.000). Bij het bedrag dat GroenLinks hier opvoert schatten we in dat de concrete reservering van een bedrag voor de uitvoering van bewonersideeën in toenemende mate de initiatiefname bevordert. Op basis van ervaringen in de praktijk kan de hoogte van het budget(plafond) en de bedragen binnen dat budget worden bijgesteld.
C3	Investering in preventie sociaal domein	-23	-34	-34	-34	Onderbouwing: 5% verhoging van budget van collectieve preventieve voorzieningen (€680.800), zie tabel 2 van Bijlage 3 bij Novelle
D1	Betaald parkeren op Nieuw Molen en A. Dortsmanplein	107	161	161	161	Ambtelijke berekening bij scenario 5 van Mobycon-rapport (met tarief €1,50): http://www.naarden.nl/document.php?m=37&fileid=45167&f=e2ff7097073447f15e979dea11bfb469&attachment=1&c=46527

nr	omschrijving	2015	2016	2017	2018	Onderbouwing
D2	Extra besparing op kosten grondstoffen en -afvalbeheer door trendbreuk (meer hergebruik, minder restafval)	74	74	74	74	Uitkomst van gesprekken met GAD door GroenLinks en afdeling Fin. GAD geeft aan dat kosten voor laagbouwbewoners (70% totaal) omlaag kunnen van gemiddeld 140 Euro naar 120 Euro per huishouden structureel. GroenLinks rekent met een (conservatieve) opbrengst van 15 Euro voor alleen laagbouw. Dus $70\% * 15 \text{ Euro} * 7.072 \text{ huishoudens} = € 74.256$. Vanaf 2016 wordt deze opbrengst verwerkt in begroting GAD. In 2015 wordt al een deel gerealiseerd. Voor 2015 daarom een eenmalige extra onttrekking uit de reserve afvalstoffenheffing. Vanaf 2016 wordt deze gedekt vanuit de besparing GAD.
D3	Wethoudersformatie van 2,4 fte naar 2,0 fte	28	28	28	28	Bron: 0,3 fte = 25K (zie besluitvorming bij coalitieakkoord); Omdat hier geen wachtgeld aan vast zit (aanpassing met 'wederzijds goedvinden') kan dit volledig worden ingeboekt. De opbrengst van de overige 0,1 fte is lager omdat hier <i>wel</i> gerekend wordt met 70% wachtgeld: $0,1 \text{ fte} = €8,3K * 30\% = €2,5$. Totaal: $€25 + €2,5 = €27,5$.
D4	Raad snijdt in eigen vlees	0	0	0	0	Onmogelijk vanwege landelijke regelgeving
D5	Meer kostendekkend maken bouw- en sloopvergunningen	98	147	147	147	Het totale verschil tussen lasten en baten in de begroting 2015 bedraagt (845.498 -/- 586.263 =) € 259.235. GroenLinks vindt het te ver gaan om dit volledig in te boeken. Gerekend is daarom met verkleining van het gat met 25% van de opbrengsten ($25\% * 586.263 = 146.566$). Hierbij wordt 2/3 deel in 2015 wordt gerealiseerd i.v.m. de invoering. In geval Naarden dit bedrag van €147K structureel (alleen) via verhoging van de leges zou willen realiseren dan blijft Naarden (bij gelijkblijvend volume) nog <i>onder</i> de tarieven van Muiden (o.b.v cijfers Vereniging Eigen Huis). De noodzakelijke verhoging van leges zal in werkelijkheid lager kunnen zijn afhankelijk van de mate waarin de andere drie maatregelen tot lagere lasten en/of hogere opbrengsten leiden: a) minder kosten door digitalisering b) minder kosten door als gemeente minder te doen en (net als in het sociaal domein) meer op de 'eigen kracht' van de aanvragers te varen (al dan niet met ondersteuning van bouwkundige bureaus en/of architecten) en c) meer opbrengsten door aanvragers van vergunningen per uur (1e uur gratis, daarna uurtarief) te laten betalen voor die gevallen dat een aanvraag uiteindelijk <i>niet</i> leidt tot een vergunning.
D6	Uitgeven van 'eeuwdurende graven'	PM	PM	PM	PM	Hier is nog geen goede inschatting van te maken.
E1	Verschuiving van riool en afvalstoffenheffing naar OZB	0	0	0	0	Zie paragraaf 4.3.2.
J1	Oranje Nassaupark Noord	207				Zie Raadsmededeling – 2014.60, variant 1

nr	omschrijving	2015	2016	2017	2018	Onderbouwing
J2	Oplossen fietsknelpunten	40				In 2012 trok Bussum incidenteel €40K uit voor fietsbeleid/-knelpunten. We hanteren hier hetzelfde bedrag
J3	Energiebesparende maatregelen	33				Zelfde waarde als het vorige subsidieplafond dat nu is uitgeput
J4	Vuurwerkshow 31.12.2015	15				Op basis van prijsindicaties op internet, bijv. http://www.vuurwerkshows.nl